

COUDEWATER SPECIAL

Nieuwsbrief voor bewoners en omwonenden van Coudewater

Klinisch centrum begint nieuw leven als kantoortoren

In 1970, het jaar dat Coudewater haar 100-jarig bestaan als psychiatrische instelling vierde, opende toenmalig minister van Volksgezondheid de heer Stuyt een splinternieuw klinisch centrum op het landgoed. Daarmee waren we onder meer twee uitstekende laboratoria, een apotheek, röntgenafdeling en zelfs een kleine operatiekamer rijker. We waren trots! Nu, exact veertig jaar later, begint de kliniek aan een tweede leven als kantoortoren.

Vijf jaar had het gekost aan voorbereiding, voordat op 24 februari 1969 de eerste spade de grond in kon. Het nieuwe klinisch centrum - dat voor driehonderd gulden per kubieke meter is gebouwd en daarmee volgens de boeken zeer kostenefficiënt was - richtte zich op de mentale én fysieke gezondheid van onze cliënten. Op de vier opname-units, die via een gang in de centrale hal bereikbaar waren, werden mensen maximaal een week opgenomen ter observatie. Deze staan momenteel leeg in afwachting van mogelijke renovatie.

LEEGSTAND EN VERHUUR

Ruim tien jaar floreerde het klinisch centrum. Halverwege de jaren tachtig nam de samenwerking met Huize Padua in Boekel toe (wat in 1990 tot een fusie leidde) en begonnen beide instellingen hun voorzieningen te spreiden over het gehele verzorgingsgebied, dat toen ontstond. Er werden huizen aangekocht, waarin cliënten onder begeleiding konden wonen. Ook werden er behandelcentra ingericht in Oss, Boxmeer, Veghel en Helmond. Deze regionale gezondheidscentra (rgc's) werden zo zelf-

standig, dat de behoefte aan capaciteit op Coudewater afnam. Halverwege de jaren negentig verlieten steeds meer behandelaren en cliënten het klinisch centrum. De genadeklap volgde in 1995, toen ook het medisch lab - dat zeer hoog stond aangeschreven in de regio - naar Oss verhuisde. Wat volgde, was een periode van leegstand en verhuur aan verwante instanties. Collega-instellingen als Huize ter Aa en De Herven maakten er in die tijd gebruik van tijdens verbouwingen op hun eigen terrein.

NIEUW LEVEN

Hoewel het er een tijdlang naar uitzag dat de activiteiten op Coudewater steeds verder zouden worden afgebouwd, kwam daar rond 2008 verandering in. Coudewa-

Lees verder op pagina 2

Vervolg van pagina 1

ter ging zich verder specialiseren in ouderenzorg en zag weer groeikansen. Ongeveer gelijktijdig besloot de Raad van Bestuur van GGZ Oost Brabant omwille van efficiëntie de bezettingsgraad van gebouwen te verhogen. Daarvoor bood het klinisch centrum uitgelezen kansen. Hoewel er geen EEG's

of röntgenfoto's meer worden gemaakt, gonst het momenteel weer van de bedrijvigheid. Al is het dit keer indirect; vanuit de tot kantoorstoren omgetoverde kliniek zetten onze medewerkers zich opnieuw met bezieling in voor onze cliënten. En dat willen we nog vele jaren zo houden!

WETENSWAARDIGHEDEN

Het klinisch centrum:

- Is gebouwd in 513 werkbare dagen,
- Bevat 4.400 m3 beton,
- Bestaat uit 430.000 kilo betonijzer,
- En 995.000 stenen,
- Bood plaats aan 125 medewerkers en 100 patiënten,
- Heeft oorspronkelijk fl. 11,5 miljoen gekost (plus nog fl. 1,5 miljoen voor de vier opname-units.

Opeenstapeling van therapie

Het klinisch centrum heeft zes verdiepingen.

De indeling was oorspronkelijk als volgt:

- Kelder: energiecentrum en ketelhuis
- Souterrain: apotheek, fysiotherapie, registratie & statistiek en centraal archief
- BG: centrale hal, receptie, winkel, bank, economische administratie, personeelszaken en de polikliniek
- 1: directie
- 2: geneesheren, secretariaat, wetenschappelijke bibliotheek
- 3: psychologie, maatschappelijk werk, pastoraal werk, groepstherapie, sociodrama en psychotherapie
- 4: röntgen, EEG afdeling, klinisch-chemisch en patholoog-anatomisch laboratorium
- 5: ziekenzalen met in totaal 28 bedden
- 6: restaurant met foyer en patio-tuin

De vier aangesloten opnameunits boden in de beginjaren plaats aan 72 (aanvankelijk alleen vrouwelijke) patiënten.

What's in a name?

'De kliniek'. Heel inspirerend klinkt de naam niet. Net zo min als die van het monumentale hoofdgebouw op het terrein van Coudewater. Toen het 1970 een groot aantal functies zag vertrekken naar het hagelnieuwe klinisch centrum, verloor het ook in naam haar status. Voortaan werd ernaar verwezen als 'het oude hoofdgebouw'. GGZ Oost Brabant vond het tijd beide gebouwen te eren met een mooiere naam; eentje die recht doen aan hun voorgeschiedenis.

MARIËNWATER

Mariënwater; die naam doet de uitstraling van het statige witte pand eer aan. Hij dateert uit 1437, toen de rijke weduwe Milla van Kampen op deze plek een mannen- en vrouwenklooster stichtte met de naam Maria ad Aquas Frigidas, Maria van 't Koude Water. Al snel verbasterde die lange naam in Mariënwater. Tot 1713 had het klooster die naam.

Later kwam de naam Coudewater opnieuw in zwang.

DE BUITENPLAETS

De plek waar de kliniek en de vier units eromheen haar deuren opende, grensde begin jaren zeventig aan een prachtige tuin met oranjerie. Het tuinbouwbedrijf van Coudewater leverde jaarlijks een rijke oogst aan groenten en fruit. Kool,

prei, peulvruchten, maar ook delicatessen als peultjes en meloenen werden er gekweekt. Er waren zelfs tijden dat medewerkers een deel van hun loon in natura ontvingen. Wat je noemt een heerlijk buitenplaats. Daar komt bij dat de grond waarop de kliniek nu staat, oorspronkelijk niet tot de akker behoorde die de weduwe Van Kampen kocht van de Brabantse boer Peter de Gorter. Hij ligt er net een beetje buiten. Die twee feiten samen zouden een geschikte naam kunnen opleveren voor de kliniek: de Buitenplaats. Hij geeft tevens aan dat de mensen die er werken niet een ivoren toren zitten, maar met hun blik naar buiten gericht hun bijdrage leveren aan het bieden van goede zorg.

Functie centrale hal veranderd

Griekse agora wordt expositieruimte

Een Griekse agora, dat hadden architecten Bert Staal en Matty Christensen voor ogen toen ze de inrichting van de hal in 'de kliniek' ontwierpen. Precies veertig jaar na dato is van dat marktplein niets meer te zien. Jammer? Misschien. Maar in elk geval logisch, want de functie van het gebouw is in vier decennia ingrijpend veranderd.

Hij is er gewoon een paar dagdelen gaat zitten, om te zien hoe inlopende bezoekers zich bewogen door de ruimte. In welke lijn liepen ze naar de liften? Welke route namen ze naar de opnameafdeling links achter? Door te kijken naar de lopende mensen kreeg architect Bert Staal zijn idee voor een Grieks marktplein met allerlei hoekjes. Direct links na binnenkomst situeerde hij het cadeau-/levensmiddelenwinkeltje voor

cliënten. Direct rechts kwam de receptie, met daar tegenover de kasbalie, waar cliënten het geld konden opnemen dat ze hadden verdiend met werk op het terrein. Uiterst rechts ontwierp hij een tempeltje, dat later de werkplek werd van de Commissie Historie.

NIEUWE INVULLING

Veertig jaar na dato is er alleen nog een cadeauwinkeltje op Coudewater. Cliën-

ten doen hun boodschappen tegenwoordig gewoon in de supermarkt, met of zonder begeleiding. Verplichte arbeidstherapie bestaat gelukkig niet meer, we zoeken nu samen met cliënten naar een dagbesteding waarbij zij zich goed voelen. En dat hoeft niet altijd betaald te zijn. Toch worden er nog wel kleine contante bedragen uitgekeerd.

BUITEN NAAR BINNEN HALEN

De functie van de centrale hal is dus veranderd in de loop der jaren. Omdat GGZ Oost Brabant waarde hecht aan een representatieve, multifunctionele ontvangstruimte in de kantoortoren, zijn de hoekjes verdwenen en is een plek ontstaan die tevens dienst kan doen als expositieruimte. Daarmee kunnen we bovendien de banden met de samenleving aanhalen; we verleiden buiten naar binnen te komen.

Van fontein tot plantenbak

Hij zou het zelf nooit met zoveel woorden zeggen, maar eigenlijk vindt oud-medewerker Leo Balmer het een schande. Omdat hij nog steeds rondleidingen geeft over landgoed Coudewater, kent hij de geschiedenis van het terrein als geen ander: "Het kunstwerk voor het voormalige klinisch centrum was ooit wereldberoemd. Nu zie je alleen nog twee plantenbakken."

Toegegeven, hij is een liefhebber. Leo Balmer houdt van kunst met een verhaal. En omdat hij al zo lang op Coudewater rondloopt, kent hij ze ook allemaal. "Voor de kliniek prijken vanaf 1992 twee prachtige fontein en naar een ontwerp van kunstenaar Sjra Schoffelen. Bij DLV in Limburg hebben ze er twee jaar over gedaan om het idee uit te werken. Uiteindelijk is het ze gelukt licht en kleuren te vangen in een vijfbladige bloem. Hoe je er ook voor stond, je zag altijd ergens de regenboog. Prachtig was dat", vertelt hij. "Niet voor niets won Schoffelen er in 1982 de eerste prijs mee op de prestigieuze kunstmanifestatie Middelheim

in Antwerpen. De jury vond de vormgeving, die werkt met aanbieden en terugnemen, openen en sluiten, herinneren aan de organische wereld."

ONDERHOUD BEU

De toenmalige Raad van Bestuur besloot twee exemplaren aan te schaffen en liet er ronde vijverbakken omheen ontwerpen. "Maar na verloop van tijd werd men het onderhoud beu", legt Leo Balmer uit. "Er waren regelmatig nieuwe pompjes nodig en uiteindelijk werd besloten de fontein te verwijderen en plantenbakken te maken van de vijvers. Doodzonde vind ik het. Ik zou ze graag terugzien."

In de binnentuin achter het voormalige klinisch centrum is nog een kunstwerk verdwenen. Althans... verplaatst. Gelukkig is de lepelbloem, die medewerkers van Coudewater schonken ter gelegenheid van de opening, nog steeds in ons bezit; hij prijkt nu voor de ingang van ons centrum in Veghel

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een eenmalige uitgave ter gelegenheid van de ingebruikname van het flatgebouw op de hoek Berlicumseweg / Peter de Gorterstraat.

MEER WETEN?

Heeft u vragen of opmerkingen?

Dan kunt u contact opnemen met de GGZ Oost Brabant, bureau communicatie, tel. 073-844 7544 of e-mail: communicatie@ggzoostbrabant.nl

Redactie: Bureau communicatie
Tekst: Laura van der Burgt
Fotografie: Bureau communicatie
Ontwerp en druk: Biblo van Gerwen

GGZ OOST BRABANT

Locatie Coudewater
Berlicumseweg 8
5248 NT Rosmalen
www.ggzoostbrabant.nl